

РЕЦЕНЗІЯ

доктора психологічних наук, доцента

Курової Анастасії Володимирівни

на дисертаційне дослідження Волкової Олени Олегівни

на тему: «Копінг-поведінка моряків в умовах невизначеності та ризику», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія»

Актуальність обраної теми дослідження. Актуальність дослідження копінг-поведінки моряків в умовах невизначеності та ризику полягає в підтримці психологічного благополуччя та безпеки моряків у стресових умовах морської роботи.

Обрана Волковою О.О. тема є актуальною і присвяченою важливій проблемі, яка має вагому теоретичну і практичну значущість. Так, дисертаційне дослідження присвячене вивченню проблеми копінг-поведінки, а також робить вагомий внесок у розуміння психологічних аспектів копінг-поведінки в умовах невизначеності та ризику. Авторка досліджує копінг-поведінку розглядає в парадигмі саноцентричної моделі, яка в психологічній науці набуває поширення саме в останні роки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота Волкової Олени Олегівни «Копінг-поведінка моряків в умовах невизначеності та ризику» відповідає науковому напряму кафедри диференціальної і спеціальної психології, вона спрямована на вирішення проблеми копінг-поведінки в умовах невизначеності та ризику. Дисертаційне дослідження виконано в рамках комплексної науково-дослідної теми кафедри диференціальної і спеціальної психології «Дослідження психологічного здоров'я особистості: саноцентричний підхід» (номер державної реєстрації 0122U000260).

Практичне значення дослідження полягає в тому, що висновки і пропозиції, сформульовані в дисертації, можуть бути використані в розробці програм та ініціатив, спрямованих на покращення стратегій адаптації моряків до стресових ситуацій, що може підвищити безпеку та психологічне благополуччя морського персоналу та сприяти підвищенню ефективності роботи на морі.

Ступінь обґрунтованості положень і висновків дослідження. Дисертаційна робота Волкової О.О. характеризується оптимальною, продуманою дослідницькою стратегією та логікою розв'язання проблем, що притаманні науковому аналізу. Змісту дисертації притаманна методична і концептуальна цілісність, гармонійність наукового викладу, в цілому

позбавленого однобічних чи категоричних висновків. Авторка показала себе вдумливим, принциповим, уважним до деталей науковцем, який ретельно провів аналіз досліджуваних питань. Наукові положення, висновки і рекомендації, викладені у дисертації, мають достатній ступінь обґрунтованості, оскільки базуються на теоретичних працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених – представників психологічної науки.

Сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими. Вони розроблені з використанням загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання. Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження визначені відповідно до встановлених вимог та дозволяють всебічно проаналізувати проблему.

Волковою О.О. проведено теоретико-методологічний аналіз досліджуваної проблеми. Чітко визначені теоретико-методологічні засади та основні концептуальні положення підтвердили високий ступінь її наукової культури.

Для вирішення задуму та ідеї дослідження здобувачка організувала науковий пошук, який включав як теоретичне опрацювання наукових джерел за проблемою, так і низку емпіричних досліджень з пізнання специфіки та особливостей копінг-поведінки моряків в умовах невизначеності та ризику.

Виходячи з тексту дисертації, можна зробити висновок про наукову зрілість, оригінальність мислення та високий професіоналізм авторки роботи. Архітектоніка дисертаційного дослідження дозволяє авторці комплексно, системно розкрити різні аспекти цієї теми. У вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження, її зв'язок з науковими програмами, планами і темами, визначається об'єкт і предмет, мета та основні завдання дисертаційного дослідження, його методологічна основа, наукова новизна, теоретичне та практичне значення одержаних результатів тощо.

В дисертаційному дослідженні авторка дійшла до висновків, що надають глибокого розуміння феномену копінг-поведінки, а саме: верифікована теоретична модель дослідження емпіричним шляхом за допомогою побудови шляхових регресійних діаграм та структурного моделювання для кожної із підсистем; встановлено, щодо соціальних зовнішніх чинників впливу на копінг-поведінку моряка – недотримання домовленостей посередників, що показує те, що при підвищенні рівня стресу від цього фактору, схильність до здорової копінг-поведінки у респондентів нашої вибірки знижується та зростає схильність до нездорової копінг-поведінки.

Мету дисертаційного дослідження досягнуто повністю. Оголошені результати дослідження відзначаються своєю науковою новизною та перспективністю для подальших досліджень в галузі психології. Висновки

авторки є завершенням цієї дослідницької роботи та підкреслюють її важливість і актуальність.

Таким чином, можна зробити висновок, що всі завдання дисертації виконані на належному науковому рівні. Проведене Волковою О.О. дисертаційне дослідження та його висновки ґрунтуються на результатах ретельного теоретико-методологічного та емпіричного дослідження і повністю відповідають темі, меті і завданням, що дає підстави для позитивної оцінки дисертаційного дослідження в цілому.

Все це дозволяє стверджувати, що дана дисертаційна робота має дійсно наукову новизну, є завершеним, самостійно виконаним дисертанткою дослідженням.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Враховуючи викладене, можна констатувати високий теоретичний рівень представленої дисертації та її практичне значення. При цьому, як і будь-яке оригінальне дослідження, воно має окремі дискусійні положення. У зв'язку з цим слід звернути увагу на деякі дискусійні моменти та спірні положення дисертаційного дослідження Волкової О.О.:

1. В дисертаційній роботі у підрозділу 1.3. дисертанткою був проведений ґрунтовний теоретичний аналіз сучасних вітчизняних та зарубіжних концепцій невизначеності та ризику крізь призму змістовних характеристик діяльності моряків, отже на наш погляд робота виграла б, якби була надана диференціація між умовами невизначеності та ризику та ситуаціями невизначеності та ризику у професійній діяльності моряка, щоб визначити, які саме умови невизначеності та ризику, та у яких ситуаціях актуалізують здорову та нездорову копінг поведінку.

2. В Анкеті дослідження є запитання щодо Невдоволення самореалізацією в соціумі, у теоретичній частині було б теж інформативним описати результати схожих досліджень і їх зв'язок з копінг-поведінкою моряків.

3. В дисертаційній роботі іноді зустрічаються стилістичні неузгодженості та технічні помилки.

Висновок по рецензованій дисертації. Зазначені зауваження до положень дисертації, що виносяться на захист, в цілому не впливають на позитивну оцінку роботи, натомість спрямовані на спонукання дисертанта до подальших поглиблених наукових досліджень в майбутньому, вони можуть стати предметом наукових дискусій науковців і практичних працівників.

Зазначені зауваження носять характер побажань і не знижують загальної позитивної оцінки наукового дослідження.

Дисертація Волкової Олени Олегівни за темою «Копінг-поведінка

моряків в умовах невизначеності та ризику» за спеціальністю 053 «Психологія» виконана на належному високому науково-теоретичному рівні, повністю відповідає Постанови Кабінету Міністрів України «Порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року, а її авторка заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія у галузі знань «Соціальні та поведінкові науки».

Рецензент

доктор психологічних наук, доцент, доцент
кафедри соціальної психології
Одеського національного
університету імені І.І.Мечникова

Анастасія КУРОВА

Підпис громад.	<i>Анастасії Курової</i>
посада	<i>доцент</i>
ЗАВЕРЯЮ:	
Проректор ОНУ імені І. І. Мечникова	
<i>Запорожченко О. В.</i>	